

ADVIES

Van	:	adviescommissie strafrecht
Datum	:	1 april 2020
Betreft	:	Voorstel tot invoering van paragraaf 6 Tijdelijke voorziening ten aanzien van strafzaken van de voorgestelde Spoedwet in verband met de Coronacrisis

---

SAMENVATTING

Conclusie

Hoewel de ACS begrip heeft voor het feit dat maatregelen worden getroffen om de noodzakelijke strafrechtspleging tijdens de Corona crisis doorgang te laten vinden, acht zij verschillende aspecten van de voorgestelde regeling vanuit het oogpunt van een fair trial (zeer) problematisch.

Kernpunten

- *De ACS heeft bezwaar tegen het laten vervallen van het instemmingsvereiste.*
- *De ACS maakt ernstig bezwaar tegen de mogelijkheid dat een zitting plaatsvindt in aanwezigheid van de officier van justitie, maar zonder verdachte en/of diens raadsman (en in voorkomende gevallen het slachtoffer en de getuige).*
- *Bij toepassing van een video- c.q. telefoonverbinding dient steeds te worden nagegaan dat de raadsman effectief kan deelnemen.*
- *De tijdelijkheid van de voorgestelde voorzieningen dient in de wet te worden opgenomen. Uit de toelichting moet blijken dat deze voorzieningen alleen mogen worden toegepast i.v.m. de Corona crisis.*
- *In de toelichting dient te worden opgenomen dat, indien mogelijk, fysieke participatie dan wel videoconferencing steeds de voorkeur heeft boven het gebruik van een telefoonverbinding.*

CONSULTATIEREACTIE

Inleiding

De ACS heeft begrip dat ook ten aanzien van (de behandeling van) strafzaken maatregelen worden getroffen welke bijdragen aan een tot staan brengen van het Coronavirus enerzijds en een voortgang van de noodzakelijke strafrechtspleging op een wijze die aan het beginsel van fair trial voldoet anderzijds.

Vervallen van instemmingsvereiste bij zitting via videoverbinding

Een noodmaatregel impliceert dat alleen dan van de normale gang van zaken wordt afgeweken indien dit echt noodzakelijk is en er geen andere mogelijkheden zijn. In dit verband is het de ACS niet duidelijk waarom het instemmingsvereiste met betrekking tot een besluit om een zitting via videoconferentie te houden zou moeten vervallen.

Het voorstel om het instemmingsvereiste te laten vervallen ziet – volgens de toelichting – op de voorgeleiding voor de rechter-commissaris in verband met de inbewaringstelling en op de inhoudelijke behandeling van de strafzaak.¹ Een inhoudelijke behandeling van een strafzaak is juist

---

¹ Voor andere zittingen dan voorgeleidingen en inhoudelijke behandelingen is op grond van art. 2.1 van het (gewijzigde) besluit Videoconferentie al geen instemming meer vereist.

het moment waarop de verdachte en zijn raadsman hun verdedigingsrechten ten volle moeten kunnen uitoefenen, ook in tijden van een Corona crisis. Datzelfde geldt voor de voorgeleiding in verband met de bewaring. Een toewijzing van de vordering bewaring betekent immers dat de verdachte, in afwijking van de hoofdregel dat hij – zolang een onafhankelijke rechter nog geen schuld heeft vastgesteld – de inhoudelijke behandeling in vrijheid mag afwachten.

De tekst van het voorgestelde artikel 1.29 noemt het begrip "inhoudelijke behandeling". De ACS beveelt aan de betekenis van deze term nader toe te lichten en daarbij aan te geven waarom niet is gekomen voor het gebruikelijke "onderzoek ter terechtzitting".

'Rekening houden met standpunt van betrokkenen'

Blijkens de toelichting wil het voorstel enerzijds het kenbaar maken van het standpunt over toepassing van videoconferentie door 'betrokkenen' achterwege laten, maar gaat het er anderzijds vanuit dat de verhorend ambtenaar bij zijn beslissing 'rekening houdt' met de standpunten van 'betrokkenen'. Het ontgaat de ACS hoe het mogelijk is rekening te houden met standpunten die men niet kent.

Fysiek bijeenzijn van OvJ en rechter zonder fysieke aanwezigheid van (de raadsman van) de verdachte in strijd met fair trial

Met betrekking tot de toepassing van het voorgestelde artikel 1.29 bevat de toelichting de volgende passage:

"Er wordt naar gestreefd van deze mogelijkheid alleen gebruik te maken indien en voor zover aanwezigheid van de rechters of de officier van justitie in de zittingszaal niet mogelijk of zeer bezwaarlijk is. Het verdient de voorkeur dat wel een fysieke zitting wordt gehouden, waaraan alleen de andere procesdeelnemers deelnemen door middel van videoconferentie of een telefonische verbinding, zoals is geregeld in artikel 1.28.

Het vereiste van een fysieke zitting waarbij in ieder geval de rechters en de officier van justitie aanwezig zijn, blijft als het om strafzaken gaat in twee gevallen behouden."

Deze niet heel helder geformuleerde passage suggereert dat het mogelijk wordt dat de rechter(s) en de officier van justitie op een plaats samen zitten, terwijl andere procesdeelnemers alleen kunnen inbellen. Tegen een dergelijke mogelijkheid maakt de ACS ernstig bezwaar. Een dergelijke zitting is zonder meer in strijd met het beginsel van fair trial en equality of arms, ook in tijden van Corona crisis. Waar een officier van justitie en een rechter fysiek bijeen zijn in een zitting in een strafzaak dienen de verdachte en in ieder geval diens raadsman daartoe desgewenst in alle gevallen ook fysiek toegelaten te worden. Maar ook hier geldt dit tevens voor het slachtoffer en – in voorkomende gevallen – de getuige.

Waarborg participatiemogelijkheid van de raadsman of advocaat bij videohoren of telefonisch horen

Indien wordt besloten om een zitting via een videoverbinding dan wel een telefoonverbinding te laten plaatsvinden, dan dient onder alle omstandigheden duidelijk te zijn dat de verdachte en diens raadsman effectief aan die video- dan wel telefoonverbinding kunnen deelnemen. Datzelfde geldt overigens ook voor het slachtoffer en diens advocaat en voor de getuige en diens advocaat. De ACS verzoekt om dit expliciet in de toelichting tot uiting te laten komen.

Indien het gaat om het afnemen van een telefonisch verhoor, dan dient de verhorend ambtenaar zich er steeds van te vergewissen dat de betrokkene (verdachte, slachtoffer, getuige) voorafgaand aan het verhoor met zijn raadsman respectievelijk advocaat heeft kunnen overleggen en dat die

raadsman of advocaat aan het telefonisch verhoor kan deelnemen. Het feit dat een verhoor onder gewijzigde omstandigheden plaatsvindt mag niet betekenen dat het verhoor aan kwaliteit inboet.

Tijdelijkheid Spoedwet uitsluitend i.v.m. coronacrisis

De aanleiding en oorzaak van de Spoedwet is gelegen in de Corona crisis. Dit betekent dat de oorzaak van het feit dat een fysieke zitting in een zittingzaal 'niet mogelijk of bezwaarlijk' is, ook uitsluitend mag zijn gelegen in de Corona crisis. Ofschoon dit vanzelfsprekend is, lijkt het de ACS toch goed dat dit in de toelichting expliciet wordt genoemd.²

De tijdelijkheid van de wet zou ook in de wet expliciet tot uiting moeten worden gebracht, bijvoorbeeld door in een bepaling op te nemen dat de wet van rechtswege vervalt per [datum] tenzij deze voordien wordt verlengd. Duidelijk moet zijn dat de tijdelijke maatregelen die via deze wet worden genomen ook daadwerkelijk slechts een tijdelijke werking zullen hebben.³

Alleen toepassen indien echt noodzakelijk

Verwacht wordt dat raadslieden en advocaten zich flexibel zullen opstellen als het gaat om aanpassingen die in verband met de Corona crisis zijn aan te bevelen. Dit betekent dat, indien mogelijk, voorrang zou moeten worden gegeven aan fysieke participatie van de raadsman en advocaat boven een participatie per video. En vervolgens heeft participatie via beeldtelefoon weer voorkeur boven uitsluitend participatie per telefoon (alleen audio). Elke zaak zou dan ook apart moeten worden bezien, zodat – ondanks de moeilijke omstandigheden – zoveel mogelijk maatwerk wordt toegepast. Omwille van de duidelijkheid en een zo groot mogelijke homogeniteit in de uitvoering zou het goed zijn dat dit uitgangspunt expliciet in de toelichting wordt opgenomen.

Namens de Adviescommissie Strafrecht,

R. van der Hoeven,

Voorzitter

Marianne Lochs

Secretaris

² Misschien is dit al gebeurd in de andere delen van de toelichting die de ACS niet heeft gezien. De ACS heeft alleen kennis genomen van paragraaf 6 (artikel 1.28 en 1.29 en de toelichting daarop).

³ Zie noot 1.